

Dossier temàtic

NECESSITATS SOCIALS I EMERGÈNCIA HABITACIONAL

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Drets Socials**

L'actual crisi energètica agreuja les condicions socials de moltes persones i famílies alhora que fa emergir situacions d'exclusió residencial. Malgrat les polítiques públiques en matèria d'habitatge i les actuacions dels i les professionals de la intervenció social, les situacions de vulnerabilitat i d'emergència habitacional no deixen de créixer i reclamen mesures efectives per fer-hi front, com ara la creació d'habitatge de protecció oficial destinat al lloguer per a persones desfavorides o amb rendes més baixes, la rehabilitació d'habitatges envellits o amb dèficits estructurals, subvencions per al pagament del lloguer, etc.

Aquest dossier presenta una selecció de documents i recursos disponibles a DIXIT que mostren aspectes i anàlisis diversos sobre aquesta problemàtica, que es pot ampliar amb la consulta de dossiers temàtics anteriors relacionats amb aquest tema:

- [Ciutats cuidadores](#) (juliol 2022)
- [Sensellarisme](#) (març 2022)
- [Habitatge i intervenció social](#) (febrer 2018)
- [Pobresa energètica](#) (febrer 2017)

Elaborat per: DIXIT Centre de Documentació de Serveis Socials

Data: Març 2023

Monografies

- Col·legi de Treball Social de Catalunya. Comissió Habitatge. [Habitatge i treball social: dictamen II](#). Barcelona: Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, 2020. 1 recurs en línia (36 p.)
 - El juny del 2019 la Comissió d'Habitatge del COTSC va organitzar la Jornada Analitzant la situació de l'habitatge des del Treball Social. En aquesta trobada es va generar un espai de reflexió, debat i intercanvi d'experiències al voltant de la situació de l'habitatge a Catalunya des de la perspectiva de la tasca professional dels treballadores i treballadors socials. Podeu consultar també el primer [Dictamen Habitatge i treball social publicat pel TSCAT l'any 2017](#).
- [Del sistema de \(des\)protecció al carrer: joventut migrada extutelada a Catalunya i vulneracions del dret a l'habitatge](#). Barcelona: Consell Nacional de la Joventut de Catalunya, 2022. 67 p.
 - Informe que analitza les dificultats dels joves migrants ex-tutelats a l'hora d'accedir a un habitatge, fet que deriva en situacions de sensellarisme i exclusió social. També evidencia la manca de mesures i de polítiques estructurals que abordin el fenomen d'arrel.

- [*Efecto barrio: segregación residencial, desigualdad social y políticas urbanas en las grandes ciudades ibéricas*](#). València: Tirant Humanidades, 2021. 434 p. (Tirant Humanidades; Crónica / Geografía)
 - Obra coordinada per Oriol Nel·lo i en la qual han col·laborat investigadors dels camps de l'arquitectura, la sociologia, la geografia, l'economia i la política. Investiga la incidència de la segregació residencial en les condicions de vida de la població que requereix una redistribució territorial dels recursos públics, dotació d'equipaments i polítiques a favor de la ciutadania. S'hi analitzen sis ciutats de la Península Ibèrica: Madrid, Lisboa, Barcelona, Sevilla, València i Bilbao.

- [*Emergència habitacional, pobresa energètica i salut: informe sobre la inseguretad residencial a Barcelona 2017-2020*](#). Barcelona: Agència de Salut Pública de Barcelona, 2020. 1 recurs en línia (167 p.)
 - Informe que a partir de l'anàlisi de 415 casos cassos de persones amb problemes d'habitatge i/o de pobresa energètica, integra la perspectiva de l'accés a l'habitatge, la pobresa energètica i la salut per oferir una visió global sobre els efectes de la crisi residencial en la vida de les persones, que afecta també els drets humans.

- Font Morera, Anna Ma. [*Sensibilització social i compromís públic envers la rehabilitació dels habitatges: anàlisi del paper de la Diputació de*](#)

[*Barcelona a partir de l'estudi del cas de Mataró*](#). Barcelona: Generalitat de Catalunya, Escola d'Administració Pública, 2021. 1 recurs en línia (76 p.). (Obres digitals; 32)

- Estudi que analitza les estratègies que pot dur a terme la Diputació de Barcelona en matèria de rehabilitació del parc d'habitatge a partir de l'exemple de la ciutat de Mataró. Es basen primordialment en la sensibilització social a partir del màrqueting social basat en la comunitat que ofereix metodologies innovadores que permeten escoltar el ciutadà i garantir la seva participació al llarg del procés, teixir aliances i establir partenariats així com treballar de forma proactiva.
- França, João. [*Habitar la trinxera: històries del moviment pel dret a l'habitatge a Barcelona*](#) 2a. edició. Barcelona: Octaedro: Fundació Periodisme Plural, 2018. 174 p. (Periodisme i drets humans; 1)
 - Crònica dels últims quinze anys dels moviments socials que lluiten pel dret a l'habitatge i contra l'especulació immobiliària i urbanística a la ciutat de Barcelona. Amb pròleg d'Ada Colau.
- González Pijuan, Irene. [*Precarietat energètica i infància a la ciutat de Barcelona: una mirada des dels drets energètics de la infància*](#). Barcelona: Associació Catalana d'Enginyeria Sense Fronteres, 2020. 1 recurs en línia (68 p.). (ESFeres. Estudis; 27)

- Informe que defineix i analitza les repercussions de la precarietat energètica. Revisa com afecta a la infància en la dimensió de la salut física i de la de salut mental, la dimensió educativa i la dimensió de la seguretat. Incideix en la importància de la seva detecció i fa una proposta de protocol per a centres educatius.
- **[La llar és la clau: històries d'un dret reconegut però vulnerat](#)**. Barcelona: Càritas Diocesana de Barcelona, 2018. 1 recurs en línia (88 p.). (Informes; 07)
 - Informe de Càritas que posa cara a l'exclusió residencial mitjançant les vivències de persones que es troben en situació d'emergència habitacional i que malviuen en pensions, albergs, habitacions compartides o al carrer. Posa de manifest que la problemàtica estructural de manca d'habitatge assequible és una urgència social a la qual cal donar resposta.
- **[Marc d'acció per a l'abordatge del sensellarisme a Catalunya 2022-2025](#)**. Barcelona: Departament de Drets Socials, Direcció General de Serveis Socials, 2022. 1 recurs en línia (115 p.)
 - Model d'atenció del sensellarisme que proposa 3 grans línies d'intervenció per al seu abordatge integral: l'adquisició d'espais residencials dignes, la creació d'un sistema d'acompanyament que asseguri un contínuum assistencial en el territori propi i un model d'atenció i empoderament de les persones sense llar.

- [Social services for a social Europe](#). Brussels: European Social Network, 2019. 1 recurs en línia (86 p.)
 - L'informe reuneix les anàlisis dels serveis socials dels 24 estats membres de la Unió Europea i les recomanacions per al 2020, a partir de les dades de tres àrees d'estudi: pobresa i protecció social, habitatge social i persones sense sostre i qualitat dels serveis socials. Dedicava un quadre comparatiu a nivell autonòmic espanyol (Astúries, País Basc, Catalunya, Galícia, Madrid i Navarra) i ofereix referències bibliogràfiques per països.

Articles

- Arredondo Quijada, Rafael; Palma García, María de las Olas. ["L'habitatge en el marc de les lleis autonòmiques de serveis socials, de 1982 a 2019"](#). A: *RTS: revista de treball social*, núm. 217 (des. 2019), p. 9-29.
- Baeza Roca, Nuria. ["Alfabetització energètica para la intervenció social en plena crisi COVID-19"](#). A: *Documentación Social*, núm. 6 (2020)
- Estrada Villaseñor, Cecilia; Luis Rodríguez Calles, Luis. ["El derecho humano a la vivienda entre la población inmigrante en España"](#). A: *Revista Deusto de derechos humanos*, núm. 9 (2022), p. 57-77.
- Felis Prósper, Olga. ["Una casa no és sempre una llar"](#). A: *Social.cat*, set. 2022.

- Feu, Míriam. [“L’habitatge: un motor d’exclusió social”](#). A: **Social.cat**, maig 2022.
- Fitó, Ariadna. [“La clau pot ser un nom: discriminació ètnica en l'accés a l'habitatge de lloguer”](#). A: **Barcelona societat**, núm. 28 (set. 2021)
- Godàs i Pérez, Xavier. [“Urbanisme i habitatge com a política social”](#). A: **Social.cat**, set. 2022.
- Gómez Giménez, José Manuel; Hernández Aja, Agsutín. [“El atlas de vulnerabilidad urbana en España: objetivos, resultados y retos de futuro”](#). A: **Papers: Regió Metropolitana de Barcelona**, núm. 63 (2020), (Exemplar dedicat a: Metròpolis, vulnerabilitat urbana i polítiques de millora de barris), p. 20-36.
- Ill-Raga, Marta; González Guzmán, Jordi; Sabaté Muriel, Irene. [“El moviment en defensa del dret a l’habitatge enmig de la crisi de la Covid-19”](#). A: **Barcelona societat**, núm. 26 (abr. 2020)
- Jiménez Pineda, Luz Ileana; Rodríguez Padilla, Maridalia. [“El derecho a la vivienda. Estudio sobre su reconocimiento e interpretación”](#). A: **Vivienda y comunidades sustentables**, núm. 12 (2022) (Exemplar dedicat a: Vivienda y Comunidades Sustentables), p. 117-146.
- Layna Allue, Nerea; Gandarias Goikoetxea, Itziar; Navarro Lashayas, Miguel Angel. [“Atrapadas en una espiral de precariedad y exclusión: trayectorias de mujeres inmigrantes en programas residenciales para mujeres con menores a cargo”](#). A: **Zerbitzuan**, núm. 72 (2020), p. 19-33.

- Martínez del Olmo, Almudena. [“El sistema de vivienda del sur de Europa ¿continuidad o ruptura?”](#). A: *RES, Revista Española de Sociología*, vol. 29, núm. 1 (2020) (Exemplar dedicat a: Southern European Societies), p. 153-180.
- Maurí, Xavier. “L’habitatge social i adaptat, una assignatura pendent”. A: *Esclat*, núm.86 (set. 2021)
- Plana, Mònica. [“Urgència habitacional i respostes apedaçades”](#). A: *Social.cat*, set. 2022.
- Sánchez-Valverde Visus, Carlos; Cuervo, Alejandro. [“El Housing First: mirades des de l’educació social”](#). A: *Educació social*, núm. 81 (mai./ago. 2022), p. 121-141.
- Sanz Bayón, Pablo. [“Pobreza energética en España: aproximación jurídica y económica a sus causas y causantes”](#). A: *Documentación social*, núm. 3 (2019)
- Zorrilla Muñoz, Vanessa; Agulló-Tomás, Ma. Silveria; García-Sedano, Tania. “La vivienda y su entorno social: análisis cuantitativo desde las personas mayores de 50 años”. A: *Revista española de investigaciones sociológicas*, núm. 170 (abr./jun. 2020), p. 137-154.

- [Conferència “Actualització de les eines per afrontar l’emergència habitacional” \(maig 2022\)](#)
 - L'activitat va anar a càrrec de Sílvia Grau, directora operativa d'Actuacions Urgents en Matèria d'Habitatge de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya (AHC), que va contextualitzar l'actual situació d'emergència habitacional, va parlar de com afrontar-la i de les mesures que tenen les administracions per fer-hi front.
- [Conferència "Cohabitatge inclusiu: un model de convivència per fomentar l'autonomia de les persones i la seva inclusió" \(octubre 2022\)](#)
 - La conferència dona a conèixer els pilars del cohabitatge inclusiu, un model residencial que aspira ser assequible i accessible, atendre la diversitat de la comunitat i permetre tenir cura de les persones que hi viuran al llarg de la vida. Alhora vol ser sostenible en tots els àmbits: econòmic, social i mediambiental.
- [Conferència "Molt més que una llar: l'acompanyament a la tinença de l'habitatge" \(març 2022\)](#)
 - Lourdes Borrell i Natalia Martínez de la [Fundació Hàbitat3](#) van reflexionar sobre de la provisió i gestió d'habitatge per a persones en risc d'exclusió social, així com de l'acompanyament

socioeducatiu i el desenvolupament dels projectes vitals de les persones per facilitar la màxima autonomia.

BLOG

- [Alternatives contra l'especulació, la gentrificació i l'exclusió residencial \(febrer 2021\)](#)
- [Iniciatives contra l'exclusió social i la despoblació de la Catalunya rural \(juny 2021\)](#)
- [Kuvu, compartir pis entre generacions \(novembre 2022\)](#)
- [MEDIEM, la comunitat virtual per impulsar la mediació en l'àmbit de l'habitatge \(octubre 2021\)](#)

Recursos

- [Agència de l'Habitatge de Catalunya](#)
 - L'Agència, creada l'any 2009, executa i gestiona les polítiques d'habitatge de la Generalitat de Catalunya i s'adreça a la ciutadania, administracions i entitats i col·lectius professionals, mitjançant aquest [Catàleg de serveis](#).

- **[Cátedra UNESCO d'Habitatge. Universidad Rovira i Virgili \(URV\)](#)**
 - Creada l'any 2013, és la primera càtedra d'habitatge del món. L'objectiu de recerca de la càtedra es basa en quatre pilars directors: l'habitatge com a dret humà, l'accés a l'habitatge, la gestió i l'organització de l'habitatge i l'habitatge com a actiu financer. [La Housing Chair URV ha obtingut el premi ICREA Acadèmia 2016-2020](#), que atorga la Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats. Publica la [revista Housing](#) i la [col.lecció "Dret de l'habitatge" de l'editorial Tirant lo Blanch](#).
- **[Energy Poverty Advisory Hub \(EPAH\)](#)**
 - Iniciativa de la Unió Europea que vol ser un espai per a compartir experiències i coneixement sobre Pobresa Energètica a Europa. Compta amb un [centre d'assessorament](#) s'adreça als governs locals i estaments implicats. La Diputació de Barcelona lidera el [Programa Auditories i intervenció als habitatges en situació de pobresa energètica](#), projecte inspirador de la EPAH.
- **[Habitatge. Departament de Territori](#)**
 - Espai web del DSO que recull totes les actuacions i iniciatives que duu a terme el departament en matèria d'habitatge així com recomanacions i guies sobre lloguer, compra i rehabilitació d'habitatges, convocatòries, tràmits, subvencions i ajuts, estadístiques, registres, normativa, etc. Inclou informació sobre els

[Ajuts europeus per a la millora de l'eficiència energètica dels habitatges \(Next Generation\)](#)

DIXIT és un servei de:

Més informació a: dixit.gencat.cat

DIXIT

Departament de Drets Socials
Passeig del Taulat 266-270, 1a. planta
08019 Barcelona
Tel. 93 882 26 64
dixit.dretssocials@gencat.cat

DIXIT GIRONA

Fundació Campus Arnau d'Escala
Carrer Bernat Boades, 68
17005 Girona
Tel. 972 10 61 22
dixit.girona@campusarnau.org

DIXIT VIC

Universitat de Vic
Carrer Miquel Martí i Pol, 1
08500 Vic
Tel. 93 881 55 24
dixit.vic@uvic.cat

DIXIT LLEIDA

Serveis Territorials de Drets Socials
Avinguda del Segre, 5
25007 Lleida
Tel. 973 70 36 79
dixitlleida.dretssocials@gencat.cat

DIXIT TARRAGONA

Serveis Territorials de Drets Socials
Avinguda Andorra, 9
43002 Tarragona
Tel. 93 483 10 00 (ext. 2824)
dixittarragona.dretssocials@gencat.cat